

РЕЦЕНЗИЯ

на представените трудове за участие в конкурс за академичната длъжност ДОЦЕНТ по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки, обявен от СУ „Св. Климент Охридски“

Рецензент: проф. Антоний Тодоров Тодоров, д.п.н., Нов български университет

Кандидатка: д-р Ралица Цветанова Ковачева

I. **Обобщени данни за кандидата**

Д-р Ралица Ковачева е утвърдена журналистка, опитна преподавателка и доказана вече изследователка в областта на обществените комуникации. Тя и завършила магистърска програма по телевизионна и международна журналистика, а след това е натрупала значителен журналистически опит в Би Ай Телевизия, университетска телевизия „Алма Матер“, БНТ и в други медии.

През 2016 г. защитава успешно дисертация за присъждане на ОНС „доктор“ с тема „Център и периферия в европеизираните публични сфери. Сравнителен анализ на медийното отразяване на европейските теми в България и Великобритания, февруари-юни 2014“ г. Има вече и Богат преподавателски опит в СУ „Св. Климент Охридски“ в 8 университетски курса, като понастоящем е и ръководител на магистърската програма „Международна журналистика“.

Д-р Ралица Ковачева има и значителен брой научни публикации, сред които две монографии (едната по темата на докторската ѝ дисертация, другата, последно публикувана, е представена и като хабилитационен труд), две глави от колективни книги, както и множество научни статии.

II. **Характеристика на научната продукция**

По конкурса за доцент д-р Ралица Ковачева представя една монография („Новините от света. За смисъла и ползите от международната журналистика“, УИ „Св.Климент Охридски“, 2020), две глави от колективни книги и 9 статии, публикувани в научни издания, включително електронни или на английски език. Всички тези публикации са след защитата на докторската ѝ дисертация през 2016 г. и са в тематики, които надхвърлят тематиката на доктората ѝ. Приемам всички тези представени публикации като

съответстващи на изискванията за конкурса за доцент. Няма да рецензирам втората монография, която е на основата на защитената докторска дисертация.

Тематиката на публикациите на д-р Ралица Ковачева е едновременно широка, но и много последователна в полето на международната журналистика. Темите, които тя изследва, покриват най-актуалните въпроси, които се дискутират в социалните науки, но вероятно отова, което най-силно я интересува и което донякъде обобщава тези теми е „постистината“. Този нов термин, с която обозначаваме не просто фалшифицирането или отричането на истината, а подмяната на фактите с емоциите, обобщава до голяма степен и такива явления, които са теми на изследванията на д-р Ралица Ковачева, като хибридните войни, фалшивите новини или социалните мрежи.

Основен труд сред представените в конкурса е монографията „Новините от света. За смисъла и ползите от международната журналистика“. Заглавието на книга води към една етическа по своята същност задача – да се обоснове необходимостта от международната журналистика, но не като противоположна на „вътрешната журналистика“. Напротив, авторката не просто отстоява собствената си професионална специализация, но настоява, че качествената журналистика през XXI век е вече международна, журналистика, която избягва изобщо разграничаването на вътрешните от международните теми. И макар в това намерение да има очевиден нормативен подход, намирам такава теза за напълно оправдана именно като основна тема на едно академично изследване. Както е известно, академичните изследвания настояват за обективност, което не изключва в никакъв случай заемането на етически позиции, особено по въпроси, които изглежда не могат да бъдат третирани напълно безпристрастно. В случая с основната тези на монографията се аргументира едно все повече дискутирано състояние на човешките общества под въздействието на глобализационните процеси – заличаването на границата между „вътрешно“ и „външно“ (международно).

Монографията анализира систематично и пет принципа на качествената журналистика, като изследва задълбочено, макар и понякога фрагментарно, важни събития и моменти на съвременната публичност: ролята на натиска на постистината, ефектите от острата политическа поляризация, крайностите в дебата за политиката на идентичности, популизма като вече класическа актуална тема, разширяването на полето на пропагандата за сметка на журналистиката. Тези пет фактора всъщност могат да бъдат и пет критерия за качествената журналистика, както и основа за предпазването изобщо на журналистиката от пропагандата (включително толкова модния ПР).

Особено интересни за мене, като политолог, са разделите за политиките на идентичност, особено около дебата в България за Истанбулската конвенция. Авторката потвърждава основните заключение и на други изследвания за особената роля в кампанията против ратифицирането на конвенцията едновременно от страна на протестантско-фундаменталистки кръгове от САЩ и православно-фундаменталистки кръгове от Русия,

които намират в България достатъчно последователи. Ефектът от едновременно събиране в една кампания на крайни идеологии, политическа пропаганда и постистина е в крайна сметка катастрофален – конвенцията не само не е ратифицирана, но и обявена за противоречаща на Конституцията от Конституционния съд. Така България е лишена от един важен международен инструмент за борба с насилието над жени.

Изобщо монографията показва, че състоянието на публичността и в частност – качеството на журналистиката и на медиите – има пряко въздействие върху качеството на демокрацията, а в по-широк план – върху условията на живот в обществото. Така става дума не само за изследване в областта на обществените комуникации, а и в областта на политологията и социологията. Тази мултидисциплинарност на подхода е едно от достоинства на разглежданата монография.

В няколко от представените публикации д-р Ралица Ковачева изследва характера и последиците от т. нар. „хибридни войни“. Наистина, това е вече станала особено разработвана тема в академичните изследвания, особено в областта на националната сигурност. Погледът на д-р Ралица Ковачева е различен, този на критериите за качествена журналистика. Това ѝ позволява достатъчно обективно, и не толкова през призмата на заплахите за националната сигурност, колкото през призмата на заплахите за обществото изобщо и качествените комуникации в него, да изследва по нов начин тази тема.

В представените публикации на тази тема са подложени на контент-анализ 688 публикации от 188 медии, което е постижение само по себе си за отделно изследователско усилие, без помощта на многоброен екип от сътрудници. Заключение, че понятието „хибридни заплахи“ най-често само се споменава, без да се обсъжда по същество, води до изводи, че медиите в България дезертират като актьори за изграждане на гражданска компетентност, толкова необходима за качеството на демокрацията.

В същото поле са и текстовете, които се занимават конкретно с фалшивите новини и особено ролята на социалните мрежи в тази насока. Д-р Ралица Ковачева аргументира разбирането си, че самото понятие „фалшиви новини“, наложило си напоследък, всъщност отвежда към едно позабравено, но адекватно на проблема понятие като „дезинформация“. Работата върху понятията е основен елемент на изследователската дейност и тук д-р Ралица Ковачева убедително отстоява своята изследователска компетентност. Въпросът не е да се приеме една или друга дискурсивна мода в социалните науки, защото някои новоконструирани понятия претендират да описват нови реалности, а всъщност не правят това.

III. Основни приноси в научната и преподавателската дейност

В автосправката на научните приноси те се обобщават накрая като пет основни приноса, но всъщност това обобщение е по-скоро самооценка на изследователския път досега на д-р Ралица Ковачева. С самата справка приносите са далече по-добре описани и ги приемам както следва:

1. Адаптиране към нови условия на утвърдени понятия и теории в изследователската област („Сферит на Халин“, етноцентризъм, информационни ценности).
2. Идентифициране, формулиране, анализ и аргументиране на пет решаващи фактора за качеството на журналистиката: диктата на постистината; политическата поляризация, политиката на идентичността, популизма и пропагандата. Смятам че това обобщаване на факторите за качествена журналистика е всъщност теоретичен модел, който има силна обяснителна стойност и е един от най-съществените изследователски приноси в тази монография.
3. Систематичен анализ на различното дефиниране (и разбиране) на понятието „хибридна война“ в политическите документи на България от една страна и на ЕС и НАТО от друга.
4. Дефинирането като най-сериозният проблем пред медиите и журналистиката на „настаняването на социалните медии като основен посредник между медиите и публиката“.

Опитът за систематизиране на руската и про-руската пропаганда в България несъмнено е част от изследователските усилия на д-р Ралица Ковачева, но той допълва вече налични систематизации в българската академична среда. Но и без да го имаме предвид, горепосочените приноси несъмнено разширяват нашето познание за международната журналистика и могат да бъдат подлагани на критично преосмисляне от други изследователи. Което всъщност е и основно качество на всяко едно действително научно изследване. Тези приноси без съмнение са резултат от автономно научни усилия, което не изключва и плодотворното научно сътрудничество с утвърдени в областта на теорията на международната журналистика имена в българската академично общност.

Тук ще добавя, както се изисква, и оценка на преподавателската дейност на кандидатката по конкурса. Забележително е, че тя води не само 3 специализирани дисциплини в магистърска програма по международна журналистика, но също и общи курсове по международни отношения и световна политика в бакалавърската степен. Това съчетание на двете научни области – журналистиката и международните отношения – е несъмнено много благоприятно за развитието на академична изследователка и преподавателка в областта на международната журналистика.

IV. Бележки и препоръки

Обобщени забележки и препоръки върху една вече значителна научна продукция трудно се формулират, освен ако не става въпрос за очевидни слабости. Такива не съм констатирал, но вероятно това е и въпрос на повече или по-малко задълбочено четене.

Моята препоръка е по-скоро принципна, не толкова критика, колкото насърчение. Става въпрос за особеното внимание към границата между академичното изследване в областта на социалните науки и публицистиката. Има автори, които не правят това разграничение и това усложнява работата на рецензентите. Д-р Ралица Ковачева държи сметка за тази граница и в рецензираните публикации не я преминава. Но препоръката ми винаги да спазва това разграничение е провокирана от самооценката за основната ѝ монография, че „изследователската дистанцираност е балансирана с журналистически поглед към актуалните събития“.

Научният стил изисква коректна употреба на понятията, спазване на едно и също аналитично равнище в цялото изследване, разграничаване на аргументи от примери и т.н. Но също така и най-вече разбираемост на текста в научната среда, защото не е необходимо текстът да е разбираем от всички. Затова и *„стрежежът текстът да не бъде твърде дълъг, а темите да се сменят динамично – своеобразен изследователски експеримент в „Твитър“ стил, който е по-близък до навиците за четене на младите хора, формирани по-скоро в социалните медии, отколкото в училище“* може да бъде оставен като рекламно съобщение, но не и като академична самооценка.

V. Заключение

В заключение ще кажа, че представените от д-р Ралица Ковачева научни публикации, включително основна монография като хабилитационен труд притежават необходимите качества за избора ѝ за „доцент“ в специалността 3.5. Обществени комуникации и информационни науки. СУ „Св. Климент Охридски“ и неговият ФЖМК несъмнено ще спечелят една компетентна и с въображение хабилитирана преподавателка.

17 март 2021

проф. Антоний Тодоров, д.п.н.

REVIEW

of the submitted works for participation in a competition for the academic position of ASSOCIATE PROFESSOR in professional field 3.5. Public Communications and Information, announced by Sofia University "St. Kliment Ohridski"

Reviewer: prof. Antony Todorov, Dr.Hab., New Bulgarian University

Candidate: Ralitsa Kovacheva, Ph.D.

I. Summary of the applicant

Dr. Ralitsa Kovacheva is an established journalist, experienced lecturer and already a proven researcher in the field of public communications. She graduated with a master's degree in television and international journalism, and since then has gained significant journalistic experience in BI Television, University Television "Alma Mater", BNT and other media.

In 2016 she successfully defended a doctoral thesis with the topic "Centre and Periphery of the Europeanised Public Spheres. Comparative analysis of the media coverage of European topics in Bulgaria and the United Kingdom, February-June 2014 ". She already has extensive teaching experience at Sofia University" St. Kliment Ohridski "in 8 university courses, and is currently the head of the master's program "International Journalism".

Dr. Ralitsa Kovacheva has a significant number of scientific publications, including two monographs (one on the topic of her doctoral dissertation, the other, last published, is presented as a habilitation thesis), two chapters from collective books and many scientific articles.

II. Characteristics of the scientific production of the candidate

In the competition for associate professor Dr. Ralitsa Kovacheva presents a monograph ("News from the world. On the meaning and benefits of international journalism", St. Kliment Ohridski Publishers, 2020), two chapters from collective books and 9 articles published in scientific journals, including electronic or in English. All these publications are published after the defence of her doctoral thesis in 2016 and are in topics that go beyond the subject of her doctorate. I accept all these presented publications as meeting the requirements for the competition for

associate professor. I will not review the second monograph, which is based on the defended doctoral thesis.

The topics of Dr. Ralitsa Kovacheva's publications are both broad and very consistent in the field of international journalism. The topics she explores cover the most current issues discussed in the social sciences, but probably what interests her most and that somewhat summarizes these topics is “post-truth”. This new term, which refers not only to the falsification or denial of the truth, but the replacement of facts with emotions, largely summarizes such phenomena that are the subject of research by Dr. Ralitsa Kovacheva, such as hybrid wars, fake news or social networks.

The main work among those presented in the competition is the monograph “News from the world. On the meaning and benefits of international journalism”. The title of the book leads to an essentially ethical task – to justify the need for international journalism, but not as opposed to “domestic journalism”. On the contrary, the author not only defends her own professional specialization, but insists that quality journalism in the 21st century is already international, journalism that avoids distinguishing between domestic and international topics. And although there is an obvious normative approach in this intention, I find such a thesis completely justified as the main topic of an academic study. As it is well known, academic research insists on objectivity, which in no way excludes taking ethical positions, especially on issues that do not seem to be able to be treated completely impartially. In the case of the main thesis of the monograph, an increasingly discussed state of human societies under the influence of globalization processes is argued – the blurring of the line between “internal” and “external” (international).

The monograph systematically analyzes five principles of quality journalism, thoroughly examining, albeit sometimes fragmentarily, important events and moments of contemporary publicity: the role of post-truth pressure, the effects of strident political polarization, extremes in the debate on identity politics, populism as already a classic topical issue, the expansion of the field of propaganda at the expense of journalism. These five factors can actually be five criteria for quality journalism, as well as a basis for protecting journalism from propaganda in general (including the so much fashionable PR).

Particularly interesting for me, as a political scientist, are the sections on identity policies, especially around the debate in Bulgaria on the Istanbul Convention. The author confirms the main conclusions of other studies on the special role in the campaign against the ratification of the convention by both Protestant-fundamentalist circles from the USA and Orthodox-fundamentalist circles from Russia, which find enough followers in Bulgaria. The effect of the simultaneous gathering of extreme ideologies, political propaganda and post-truth in one campaign is ultimately catastrophic – the convention has not only rejected, but also declared unconstitutional by the Constitutional Court. Thus, Bulgaria is deprived of an important international instrument for combating violence against women.

In general, the monograph shows that the state of the public, and in particular the quality of journalism and the media, has a direct impact on the quality of democracy and, more broadly, on the living conditions in society. This is not only a study in the field of public communications, but also in the field of political science and sociology. This multidisciplinary approach is one of the merits of the reviewed monograph.

In several of the presented publications Dr. Ralitsa Kovacheva examines the nature and the consequences of the so-called “hybrid wars”. Indeed, this has already become a particularly developed topic in academic research, especially in the field of national security. Dr. Ralitsa Kovacheva's view is different, that of the criteria for quality journalism. This allows her to explore this topic in a new way objectively, and not so much through the prism of threats to national security, but through the prism of threats to society in general and the quality of communications in it.

In the presented publications on this topic, 688 publications from 188 media were subject to content analysis, which is an achievement in itself for a separate research effort, without the help of a large team of collaborators. The conclusion that the term “hybrid wars” is most often only mentioned, without discussing its qualities, leads to the conclusion that the media in Bulgaria are deserting as actors to build civic competence, so necessary for the quality of democracy.

In the same field are the texts that deal specifically with fake news and especially the role of social networks in this direction. Dr. Ralitsa Kovacheva argues that the very concept of “fake news”, imposed recently, actually leads to a forgotten, but adequate to the problem concept such as “disinformation”. The work on the concepts is a basic element of the research activity and here Dr. Ralitsa Kovacheva credibly defends her research competence. The point is not to accept one or another discursive fashion in the social sciences, because some newly constructed concepts claim to describe new realities, when in fact they do not.

III. Major scientific contributions and teaching activity of the applicant

In the self-report of the scientific contributions, they are finally summarized as five main contributions, but in fact this summary is rather a self-assessment of the research path so far of Dr. Ralitsa Kovacheva. Within self-report, the contributions are far better described and I accept them as follows:

1. Adaptation to new conditions of established concepts and theories in the research field (Hallin's Sphere, ethnocentrism, information values).
2. Identification, formulation, analysis and argumentation of five decisive factors for the quality of journalism: dictates of post-truth; political polarization, politics of identity,

populism and propaganda. I believe that this generalization of the factors for quality journalism is in fact a theoretical model that has a strong explanatory value and is one of the most significant research contributions in this monograph.

3. Systematic analysis of the different definition (and understanding) of the concept of “hybrid war” in the political documents of Bulgaria on the one hand and the EU and NATO on the other.
4. Defining as the most serious problem for the media and journalism the “placement of social media as the main mediator between the media and the public”.

The attempt to systematize the Russian and pro-Russian propaganda in Bulgaria is undoubtedly part of the research efforts of Dr. Ralitsa Kovacheva, but it complements the already existing systematizations in the Bulgarian academic environment. But even without this, the above contributions undoubtedly expand our knowledge of international journalism and may be subject to critical rethinking by other researchers. Which, in fact, is the main quality of any real scientific research. These contributions are undoubtedly the result of an autonomous scientific effort, which does not exclude the fruitful scientific cooperation with established names in the field of the theory of international journalism in the Bulgarian academic community.

Here I will add, as required, an assessment of the teaching activity of the candidate in the competition. It is noteworthy that she leads not only 3 specialized disciplines in the master's program in international journalism, but also general courses in international relations and world politics in the bachelor's degree. This combination of the two scientific fields – journalism and international relations – is certainly very favourable for the development of an academic researcher and lecturer in the field of international journalism.

IV. Notes and recommendations

Summarized remarks and recommendations on an already significant scientific output are difficult to formulate, unless there are obvious weaknesses. I have not found any, but it is probably a matter of more or less in-depth reading.

My recommendation is more basic, not so much criticism as encouragement. It is about paying special attention to the line between academic research in the social sciences and journalism. There are authors who do not make this distinction and this complicates the work of reviewers. Dr. Ralitsa Kovacheva takes into account this limit and does not cross it in the academic publications. But my recommendation to always respect this distinction is provoked by the self-assessment of her main monograph that “research distance is balanced by a journalistic view of current events.”

Scientific style requires the correct use of concepts, adherence to the same analytical level throughout the study, distinguishing arguments from examples, etc. But also, above all, intelligibility of the text in the scientific environment, because the text does not have to be intelligible by everyone. That is why the claim that “the aim is not to make the text too long and to change the topics dynamically - a kind of research experiment in ‘Twitter’ style, which is closer to the reading habits of young people, formed on social media rather than in school” could be left as an advertising message, but not as an academic self-assessment.

V. Conclusion

In conclusion, I will say that the scientific publications presented by Dr. Ralitsa Kovacheva, including the main monograph as a habilitation thesis, have the necessary qualities for her selection as an “associate professor” in the specialty 3.5. Public communications and information sciences. Sofia university "St. Kliment Ohridski "and his Faculty on Journalism and Mass Communication will undoubtedly win over a competent and lecturer.